

ضرورت + شاکردسازی

زندگی خانوادگی

راهنمای آموزش

درس ششم: متارکه، طلاق و ازدواج مجدد

منابع کتاب مقدس برداشته شده است از ترجمه قدیم چاپ دمین می باشد.

کپی راییت ۲۰۱۹، تمامی حقوق متعلق به ترانس ورلد رادیو کانادا می باشد. شما می توانید از این منبع به صورت رایگان استفاده کنید تنها برای یک هدف، رساندن کلام خدا به دیگران. هر نوع استفاده شخصی برای کسب درآمد از این منبع غیر قانونی خواهد بود. برای اطلاعات بیشتر لطفاً با ما تماس بگیرید . www.discipleshipessentials.org/licensing

مقدمه

این درس بخشی از سری درسهائی تحت عنوان زندگی خانوادگی است. قصور مسیحیان در انجام خدمات، غالباً به علت عدم رشد شخصیت در رهبران است. یک رهبر مسیحی باید به طور جدی شخصیت خود را ترقی دهد، چونکه شاگردسازی مستلزم اینست که ما در شباهت مسیح رشد کنیم. این درس‌ها به بررسی تعدادی از ویژگی‌های لازمه برای رشد رهبری خادمانه می‌پردازند. ما در این درس‌ها نگاهی خواهیم داشت به آنچه که کتاب مقدس در رابطه با این ویژگی به ما تعلیم داده است و نمونه‌هائی از آنها را در عیسی و دیگران بررسی خواهیم نمود. شخصیت خداگونه باید در زندگی تک تک پیروان مسیح، بخصوص کسانی که در موضع رهبری دیگران قرار دارند، نشان داده شود. منظور از راهنمای آموزش عطف توجه عمیق‌تر آموزندگان است.

از این درس می‌توان در کنار سایر موارد سمعی و بصری در www.shagerd.org

استفاده نمود.

زندگی خانوادگی

درس ششم: متارکه، طلاق و

ازدواج مجدد

از این درس می‌آموزیم:

هدف از این درس شناخت روشن تعلیمات کتاب مقدس در مورد طلاق و رهنمودهایی برای کمک بر کسانی است گرفتار معضل طلاق می‌باشند.

توجه کنید!

طلاق نیروئی مخرب در جامعه است که در سال‌های اخیر به شدت شیوع یافته است. البته تمام کشورها و فرهنگ‌ها، چنین نرخ رشدی را در طلاق، تجربه نمی‌کنند، ولی در سال‌های آینده ممکن است به چنین رشدی برسند. از این نظر کلیسا باید تعلیمات کتاب مقدس را در مورد طلاق بیاموزد. در این درس به تعابیری چند از ارجاعات کتاب مقدس راجع به طلاق می‌پردازیم، چونکه طلاق موردی مخرب و تفرقه‌برانگیز در کلیساهائی است که در این مورد دیدگاه‌های متفاوت دارند. طلاق طبیعتاً موجب صدمات قوی روحی نظیر احساس گناه و آزار روحی می‌شود. به هر حال این درس چارچوبی است برای رسانیدن فیض و رحمت خدا به کسانی است که درگیر این معضل شده‌اند. کلیسا باید نیروی مخرب طلاق را برای اعضای خود ضمن حس همدردی و محبت به قربانیان طلاق، توضیح دهد. آنچنانکه عیسی چنین کرد.

بیندیشید!

۱. طلاق چه اثراتی بر مردم جامعه دارد؟

۲. آیا نرخ طلاق را در کشور خود می‌دانید؟ شاید لازم باشد برای پاسخ به این سؤال مقداری تحقیق کنید. در کجا نرخ طلاق بالاتر در کجا پایین‌تر است؟ آیا این اطلاعات شما را متعجب نمی‌کند؟

آموزش

◆ **طلاق چیست؟** این درس سخت است، چون با مواردی به نام جدائی و ازدواج مجدد، می‌پردازد. برای درک جدائی و طلاق و ازدواج مجدد و اینکه کلام خدا راجع به این موارد چه می‌گوید، نخست باید مروری داشته باشیم بر ماهیت ازدواج.

← **ازدواج هدیه‌ای از خداست:** عطیه ازدواج توسط خدا برای مرد و زن طراحی شده تا ارتباطی نزدیک و عاشقانه با هم داشته باشند. این عطیه با عشق و با تمام خوبی‌ها و به منظور تحقق پاره‌ای از اهداف خداوند، به مرد و زن داده شد. اهداف ازدواج عبارتند از:

○ **در درجه اول:** برای تجلیل خدا و بازتاب سیمای او به جهانیان، و به عنوان نمونه‌ای از ارتباط عیسی با کلیسا، ارتباطی توأم با محبت، محافظت ایثارگرانه و وفاداری.

○ **در درجه دوم:** ازدواج موجب ارتباط، زاد و ولد، لذت، پذیرش، و مقبولیت، حفاظت و حمایت و رشد روحانی ما می‌شود. زندگی کردن و دوست داشتن شخص دیگر،

می‌تواند ضعف‌ها ما را نشان دهد و ما را تشویق کند تا برای هرچه بیشتر شبیه شدن به مسیح از خدا طلب یاری نمائیم.

○ ازدواج هم خدا را جلال می‌دهد و هم موجب خیریت ما است. هدیه‌ای از سوی خدا که نباید به دلیل اینکه فکر کنیم به آن نیازی نداریم، رد شود.

← هدف یک ازدواج مسیحائی چیست؟ ازدواج برای کیست؟ آنچه را که از این درس و درس‌های قبل یاد گرفته‌اید، به طور خلاصه بنویسید.

← **ازدواج عهدی در پیشگاه خداست:** ازدواج وقتی تحقق می‌یابد که مرد و زن در

حضور خدا با هم عهد ببندند. این عهد وعده‌ای معتبر و تعهدآور است.

○ عهد ازدواج شامل وعده‌ها است. مراسم ازدواج مسیحی ممکن است شامل وعده‌هایی باشند که عروس و داماد به یکدیگر می‌دهند. نظیر: «من قول می‌دهم تو را با تمامی دل و جان دوست داشته باشم و احترام بگذارم و در هر شرایطی از زندگی با کمک خداوند به تو وفادار باشم. نسبت به تو صادق باشم و در پناه حمایت هم زندگی کنیم و تا آخر عمر نسبت به تو وفادار باشم.»

○ عهد ازدواج ایجاد همبستگی می‌کند (یک همبستگی همیشگی خانوادگی فراتر از همبستگی خونی) براساس وعده‌ای که عروس و داماد، در حضور خدا، و با نام خدا، به یکدیگر می‌دهند. ازدواج قوی‌ترین پیوستگی بین دو نفر است.

○ از نظر تاریخی در دوران عهد عتیق عهد بین دو نفر، با حیوانی که قربانی می‌شد و دوپاره می‌گردید، تأیید می‌شد. هریک از طرفین عهد می‌بایست از بین آن دو پاره، به نشانه اینکه اگر به عهد خود وفا نکند، آنها هم دوپاره شوندند (ارمیا ۱۸:۳۴-۱۹)، می‌گذشتند. تمام عهدها برای سراسر عمر بودند، و نقض آنها موجب عواقب وخیمی می‌شد.

○ وقتی طرفین ازدواج طلاق بگیرند، عهد ازدواج شکسته می‌شود و دو نفر که زمانی «یک» بودند، اینک باز هم «دو» می‌شوند. در این صورت خانه و خانواده، این هدیه ارزشمند خدا، از هم گسسته می‌شود.

← **اتحادی طراحی شده توسط خدا:** وقتی دو نفر ازدواج می‌کنند، خدا می‌گوید که «یکتن» می‌شوند و این نزدیک‌ترین ارتباط خانوادگی است. طرح خدا این است که دو تن «یک تن» شوند. چنین اتحادی مستلزم مشارکت طرفین در اموالشان می‌باشد (مرقس ۸:۱۰).

○ **مرد و زن به هم می‌پیوندند:** در حالی که طرفین ازدواج ماهیت و شخصیت و جنس خود را به عنوان مرد و زن حفظ می‌کنند، به هم می‌پیوندند و از طریق ازدواج یکتن می‌شوند.

○ **یکتن به دو بخش پاره می‌شود:** وقتی ازدواج نقض می‌شود، یک زندگی تخریب می‌شود. این پارگی تنها بر طرفین ازدواج اثر نمی‌گذارد، بلکه هر کس دیگر را که در اثر آن اتحاد بدان‌ها وابسته شده‌اند، تحت تأثیر قرار می‌دهد، از جمله فرزندان، دوستان، بستگان و اعضای کلیسا.

◆ **تصویر خدا از ازدواج و طلاق:** ازدواج برقرار می‌شود بین دو انسان گناهکار، که اگر توسط خدا بخشوده شده و حیات تازه یافته و تقدیس شده باشند، می‌توانند برامیال مغرورانه و گناه‌آلود خود، غالب آیند. کانون طلاق همیشه گناه‌آلود است. در حالیکه تحکیم ازدواج مستلزم همکاری دو نفر است، غالباً یکی از آن دو، اساس ازدواج را تخریب می‌کند. این مورد به درستی در عهد عتیق بیان شده است. خدا از تشبیهات خاصی برای ازدواج، خیانت و طلاق برای روشن شدن ارتباطش با اسرائیل، استفاده نموده است.

مزمور ۷۸ را بخوانید، چه تصویری از ازدواج و طلاق در این مزمور، مشاهده می‌کنید؟

این مزمور ارتباط اسرائیل را با خدا، و بی‌وفائی مکرر قوم را، به تصویر می‌کشد. در این مزمور اسرائیل در عبارت «کمان خطاکننده» توصیف شده است که قوی به نظر می‌رسد، ولی در اوج جنگ شکست می‌خورد. وقتی با وسوسه‌ها مواجه می‌شود، وفاداری خود را به خدا، انکار می‌کند.

صحیفه حزقیال فصل ۱۶ را بخوانید. قوم اسرائیل با چه چیزی مقایسه شده است؟ این جریان چه تأثیری بر عهدی که با خدا بسته بودند، به جا نهاد؟

اسرائیل با یک فاحشه مقایسه شده است، که برحسب عادت و با خوشحالی تمام، همچنان خیانت می‌کند. خدا خشم خود را نشان داد و از خیانت آنها آزرده شد. هرچند که آنها عهد را شکستند، اما خدا در رحمت خود قول داد که آنها را در عهدی جاودانه، احیا خواهد ساخت.

← هوشع فصل اول را بخوانید. خدا اسرائیل را با چه چیزی مقایسه کرده است؟ چگونه ازدواج هوشع تصویری از ارتباط خدا، با اسرائیل بود؟

خدا از ازدواج هوشع برای اینکه بگوید اسرائیل از نظر او، چگونه است، استفاده نمود. هوشع با یک زن زانیه ازدواج کرد، اما خدا از او خواست که با او بماند و او را ببخشد. خدا می‌گوید که عهد جدیدی تدارک دیده است که بدان وسیله وفاداری خود را نشان دهد.

← **ازدواج:** خدا از طریق ذریّت ابراهیم وارد ارتباط با خانواده بشری شد. او عهد خود را با فرزندان ابراهیم، اسحاق و یعقوب، تجدید نمود. از اسحاق قوم اسرائیل زاده شد، قومی که خدا او را همسر خود نامیده است (اشعیا ۵۴:۵).

← **جدائی:** خدا اراده نمود حکومت اسرائیل به خاطر بی‌وفائی‌اش به دو بخش شمالی و جنوبی تجزیه شود (اول پادشاهان ۲۱:۱۶ و ۹:۱۱-۱۳). وقتی عهدی شکسته می‌شود، موجب جدائی می‌شود، وقتی که مرد و زن (که زمانی یک‌تن بودند)، طلاق می‌گیرند، دوباره دو تن مجزا می‌شوند. این یک مرحله دردناک است که موجب دل‌شکستگی می‌شود.

← **بی‌وفائی بشریت:** اسرائیل یا قوم خدا هر از چند گاه به او خیانت می‌کردند، و به پرستش خدایان دیگر می‌پرداختند، خدا این بت‌پرستی قوم خود را «زنا» نامید (ارمیا ۲۰:۳ و ۸:۳-۱۰).

← **وفاداری خدا:** خدا قوم اسرائیل را طلاق داد (ارمیا ۸:۳) تا اینکه به‌آنها اخطار دهد و بقیه وفاداران قوم یعنی یهودا را به سوی خود بخواند. یهودا نسبت به خدا وفادار مانده بود، و خدا اراده نمود با آنها برخورد متفاوتی نسبت به اسرائیل داشته باشد. خدا از یهودا درخواست نمود تا به سوی او برگردند و قول داد که نسبت به آنها وفادار خواهد ماند.

← **چه درسی می‌توانیم یاد بگیریم:** خدا صبور است و مستمراً اسرائیل را می‌بخشید. او به ما تعلیم می‌دهد که نسبت به همسر خود، وقتی که توقعات ما را انجام نمی‌دهند، صبور باشیم، و گناهانشان را ببخشیم. همانطوری که خدا مشتاق بازگشت قوم برگزیده‌اش بود، ما نیز باید تا جائی که امکان دارد، آشتی و صلح را برگزینیم. همانطوری که خدا از خیانت که منجر به نقض عهد می‌شود تنفر دارد، ما نیز باید تمامی سعی خود را برای استحکام ازدواج، به کار بندیم.

◆ **تعلیمات کتاب مقدس در مورد جدائی:** غالباً اولین گام برای طلاق، متارکه است، یعنی وقتی که طرفین ازدواج دیگر علاقه‌ای به زندگی با هم نداشته باشند. گاهی اوقات

یک جدائی کوتاه مدت برای زوجی که درگیر مشکل در ارتباط می‌باشند و یا در صورت بروز گناهی از یکی از طرفین، مجاز است و موجب می‌شود که طرفین از خدا طلب بخشش کنند، از مشورت‌های لازم استفاده کنند و با هم در عهدی تازه، آشتی کنند.

← اول قرنتیان ۷:۱۰-۱۱ و ۷:۵، تثنیه ۵:۲۴، امثال ۵:۱۸، را بخوانید. از این آیات چه چیزهایی از دیدگاه خدا نسبت به جدائی یاد گرفته‌اید؟

◆ **طلاق در کتاب مقدس:** پایان قانونمند عهد ازدواج، طلاق نامیده می‌شود. در حالیکه ازدواج تشکیلاتی ابداعی خدا است، اما طلاق ابداعی انسان است. تفاسیر متفاوتی در مورد طلاق وجود دارند که ما می‌خواهیم آنها را در نور کتاب مقدس، مورد بررسی قرار دهیم.

← **طلاق در عهد عتیق:** شرایع گوناگونی توسط موسی و حاکی از شرایطی می‌باشند که طلاق را مجاز می‌سازند. این شرایط الزاماً مقتضای زمان بوده‌اند، چرا که مردان می‌توانستند زنان خود را به هر دلیلی طلاق دهند. وقتی زنی مطلقه می‌شد دیگر نه یک حامی داشت و نه اقوامی و نه هیچ چیز دیگری برای بقای زندگی.

○ خدا به خاطر رحمتی که نسبت به این زنان آسیب‌پذیر داشت و به خاطر اصرار انسان به طلاق، شرطی قرار داد مبنی بر اینکه زنان مطلقه بتوانند دوباره ازدواج کنند (تثنیه ۲۴:۱-۴).

○ بخش‌های دیگری از کتاب مقدس حاکی از دیدگاه قلبی خدا به خیانت است که موجب طلاق می‌شود. خدا از طلاق و شرارت، خیانت و جدائی، نفرت دارد (ملاکی ۲:۱۶).

○ خدا طلاق را برای قوم خود، تحت شرایط خاصی، اجازه داد (عزرا فصول ۹ و ۱۰).

به طور خلاصه بگوئید، این بخش‌ها در عهد عتیق، راجع به طلاق چه می‌گویند؟

← **طلاق در اناجیل:** فریسیان از عیسی در مورد طلاق سؤال کردند. عیسی به جای پاسخ مستقیم به سؤال به آنها یادآوری نمود وقتی زن و مردی با هم ازدواج می‌کنند، از نظر خدا یکتن می‌شوند، و سپس افزود که هر دلیلی برای طلاق، قابل توجیه نیست. در واقع چنین مجوزی فقط به دلیل حفاظت از قشر آسیب‌پذیر طرفین طلاق است. تنها دلیل قابل قبول برای طلاق، از نظر عیسی چه بود؟ متی ۱۹:۱-۱۲ را بخوانید.

← **طلاق در رسالات رسولان:** پولس رسول به کلیسای قرنتیه رهنمود روشنی در مورد طلاق و ازدواج مجدد، ارائه داد.
رساله اول قرنتیان فصل هفتم را بخوانید. چه تعلیماتی در این بخش راجع به طلاق و ازدواج مجدد، آمده‌اند؟

◆ سه دیدگاه در رابطه با طلاق و ازدواج مجدد: با توجه به بخش‌های مختلف کتاب مقدس، بسیاری از انسان‌ها تلاش کردند قوانینی در مورد اجازه طلاق برای مسیحیان و ازدواج مجدد، وضع کنند. به خاطر پیچیدگی این موضوع ما به معرفی سه پیشنهاد از میان آن همه پیشنهادات، می‌پردازیم. تمام مسیحیان باید دقیقاً کتاب مقدس را

تحقیق کنند تا اراده خدا را درک کنند و کلام او را به خاطر حمایت از دیدگاه خودشان، تغییر ندهند.

طلاق گناهی است که باید از آن توبه شود. ما باید دقت کنیم که گناه را دست کم نگیریم. از سوی دیگر ما نباید منکر این باشیم که خدا می‌تواند ما را ببخشد و فیض او در اختیار ما قرار دارد.

← در نمودار زیر به برخی از برخورد کلیساها و معلمان با موضوع طلاق اشاره می‌شود. به این سه موقعیت احتمالی بیندیشید:

موقعیت سوم	موقعیت دوم	موقعیت اول	
○ وقتی خیانتی صورت گیرد و تلاشی برای آشتی، ممکن نشود.	○ وقتی خیانتی صورت گیرد و تلاش برای آشتی، ممکن نشود.	○ وقتی که قواعد عهد توسط یکی از طرفین نقض و آشتی امکان پذیر نباشد.	وقتی که طلاق مجاز می‌شود:
	○ وقتی زوج یا زوجه بی‌ایمان مایل به ادامه زندگی با همسر ایماندار خود نباشد.	○ وقتی که زوج یا زوجه بی‌ایمان نخواهد به زندگی با همسر ایماندار خود ادامه دهد.	
نقض عهد توسط: - خیانت بدون توبه ○ قصد طرف بی‌ایمان برای طلاق	نقض عهد توسط: - خیانت - فساد جنسی ○ قصد طرف بی‌ایمان برای طلاق	○ نقض عهد توسط: - خیانت - فساد جنسی - سوء استفاده - متارکه - عدم تکمین جنسی	دلایل طلاق

		○ قصد طلاق توسط طرف بی‌ایمان	
ازدواج مجدد	○ مجاز برای طرفین بعد از نقض ازدواج قدیم توسط طلاق	○ طرف صدمه دیده می‌تواند بدون ارتکاب زنا، بعد از گسستن از شوهر یا زنش، مجدداً ازدواج کند	○ طلاق، تداوم زنای طرفین است. طلاق صرفاً جدائی را مجاز می‌داند و طرفین نباید دیگر ازدواج کنند تا فرصتی برای آشتی به وجود بیاید، حتی اگر طلاق قبل از مسیحی شدن، صورت گرفته باشد.

← به نظر شما کدام یک از دیدگاه‌های فوق به روشنی شناخت شما را از تعلیمات

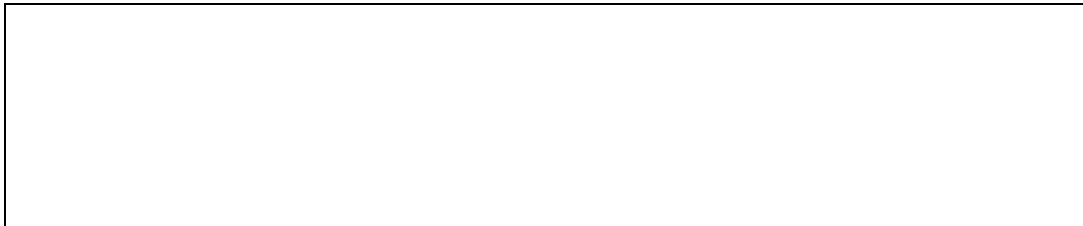
کتاب مقدس، منعکس می‌سازند؟

← عواقب چنین باوری در کلیسا چیست؟ از این نظر کلیسا چه کاری می‌تواند انجام

دهد و یا انجام ندهد؟

← خدا به چه دلیلی طلاق را مجاز نمود؟ خدا به فکر حفاظت کدام یک از طرفین طلاق

بود؟ آیا دیدگاهی که ترجیح داده‌اید بازتاب آن حفاظت و نگرانی‌ها، می‌باشد؟

♦ کاربرد در زندگی شما: شاید گزینش یک سیاست روشن به دلیل اینکه شرایط طرفین متفاوت است، مشکل می‌باشد، و ما معمولاً به خاطر خشم و صدمه و اعتماد درهم شکسته شده‌ای که در طی طلاق در زندگی خود و کسی را که دوستش داریم تجربه می‌کنیم، پریشان و آشفته می‌شویم. هریک از ما لازم است که رهنمودهای زیر را، پیروی کنیم:

← اگر شما ازدواج نکرده‌اید: کاملاً مراقب باشید تا با شخص دیگری که می‌تواند شما را آزار دهد و به شما خیانت کند، عهد ازدواج نبندید. در ازدواج با کسی که قبلاً ازدواج کرده است، محتاط باشید. دیگران را نیز هدایت کنید تا احتیاط لازم را بجا آورند.

← اگر با یک شخص بی‌ایمان ازدواج کرده‌اید: این وضعیت را دست کم نگیرید. در صورت امکان و از طریق اعتراف به رفتار بد خود و یا بخشش همسرتان، صلح و آشتی را حفظ کنید، حتی اگر زنائی صورت گرفته باشد، با کمک سایر ایمانداران و مشاوران مجرب، آشتی امکان‌پذیر است. این یک تصویر زیبا از بخشش خداست و طریقی است برای بازتاب شباهت خدا توسط زوجین.

← اگر طلاق گرفته‌اید: اگر همسر سابق شما ازدواج نکرده است، با او آشتی کنید و یکدیگر را ببخشید. اینست اطاعت از خدا و بازتاب زیبائی از سیمای او. اگر زمینه‌ای کتاب مقدسی برای طلاق شما وجود داشته است و وجدان شما و رهبران روحانی آن را مجاز دانسته‌اند، می‌توانید دوباره ازدواج کنید.

← اگر آشتی کردن امکان‌پذیر نباشد: گناهان خود را نزد خدا اعتراف کنید و به خاطر داشته باشید که فیض و رحمت در خدای پدر است. او گناهان ما را می‌بخشد و شانس دوباره‌ای به ما می‌دهد که از نو شروع کنیم.

← اگر مجدداً ازدواج کرده‌اید: در موقعیت خود باقی بمانید. اگر معتقدید که طلاق شما براساس اصول کتاب مقدس نبوده است، به گناه خود اعتراف کنید، و بدانید که بخشوده شده‌اید. روی ازدواج اخیر خود کار کنید و همسر جدید خود را برای ازدواج با همسر قدیم رها نکنید و برای او بهترین شریک زندگی باشید.

← **خطاب به همگی ما:** طلاق را تشویق نکنید و آن را جدی بیانگرید. دیگران را در ازدواج کمک کنید و ارزش والای ازدواج را حفظ کنید. در هر شرایطی بیندیشید چگونه می‌توانید خدا را جلال دهید. ما باید فیض خدا را نسبت به کسانی که درگیر طلاق شده‌اند، گسترش دهیم. گناهان گذشته دیگران نباید بر رفتار امروز ما نسبت به آنان، اثر بگذارد. اگر آنها در مسیح هستند، خدا گناهانشان را آمرزیده است، کلیسا نیز باید محبت خدا را به کسانی که احساس می‌کنند نسبت به آنها خیانت و بی‌وفائی شده است، ابراز بدارد و کسانی را که در ازدواج خود مرتکب گناه شده‌اند ببخشد.

آن چه تاکنون آموختیم:

◊ ازدواج هدیه‌ای از خداست که در درجه اول به خاطر جلال خدا و انعکاس سیمای او به جهانیان است، دوم اینکه ازدواج امکان رابطه، بچه‌دار شدن، لذت و پذیرش و مقبولیت را برای ما، فراهم می‌سازد و وسیله‌ای برای کمک به رشد روحانی ما می‌باشد.

◊ ازدواج عهدی در پیشگاه خدا است - یک ساختار خدائی - اما طلاق ساختاری از سوی انسان است و خدا آن را تحت شرایط بسیار خاصی، مجاز نموده است.

◊ خدا تشخیص داد که اسرائیل «همسری» خاطی است، و عواقب دردناک طلاق و خیانت را می‌دانست.

◊ حتی هنگامی که اسرائیل به خدا خیانت کرد، خدا نسبت به او وفادار باقی ماند و عهد تازه و غیرقابل فسخی، براساس وعده‌هایی بهتر، با او بست. عهدی نه براساس بی‌وفائی انسان، بلکه متکی به وفاداری خدا.

◊ در رابطه با اینکه چه زمانی طلاق مجاز است، دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارند. ما

باید دقیقاً کلام خدا را بررسی کنیم تا ببینیم چه موقع طلاق مجاز است.
 ♦ ما به عنوان مسیحیان نباید طلاق را تشویق کنیم و آن را دست کم بگیریم.
 برقراری آشتی، به منزله تجلیل خدا است. به هرحال ما باید فیض و محبت خدا را به
 کسانی که قربانی طلاق شده‌اند، گسترش دهیم و گناهان گذشته آنان، نباید بر دیدگاه
 کنونی ما نسبت به آنان، اثر بگذارد.

سوالات آموزشی

۱. به دوستی که در نظر دارد همسرش را به خاطر خیانت طلاق دهد، چه توصیه‌ای
 می‌کنید؟ او چه اختیاری دارد؟ عملاً چه کمکی می‌توانید به او بکنید؟

۲. آیا کسی را می‌شناسید که بخواهد همسر بی‌ایمان خود را طلاق دهد؟ کلیسا چه
 کمکی می‌تواند در این شرایط بحرانی به او بنماید؟

۳. تعلیمات خدا راجع به طلاق، چه اثری بر رفتار روزانه ما در ازدواج، می‌گذارد؟